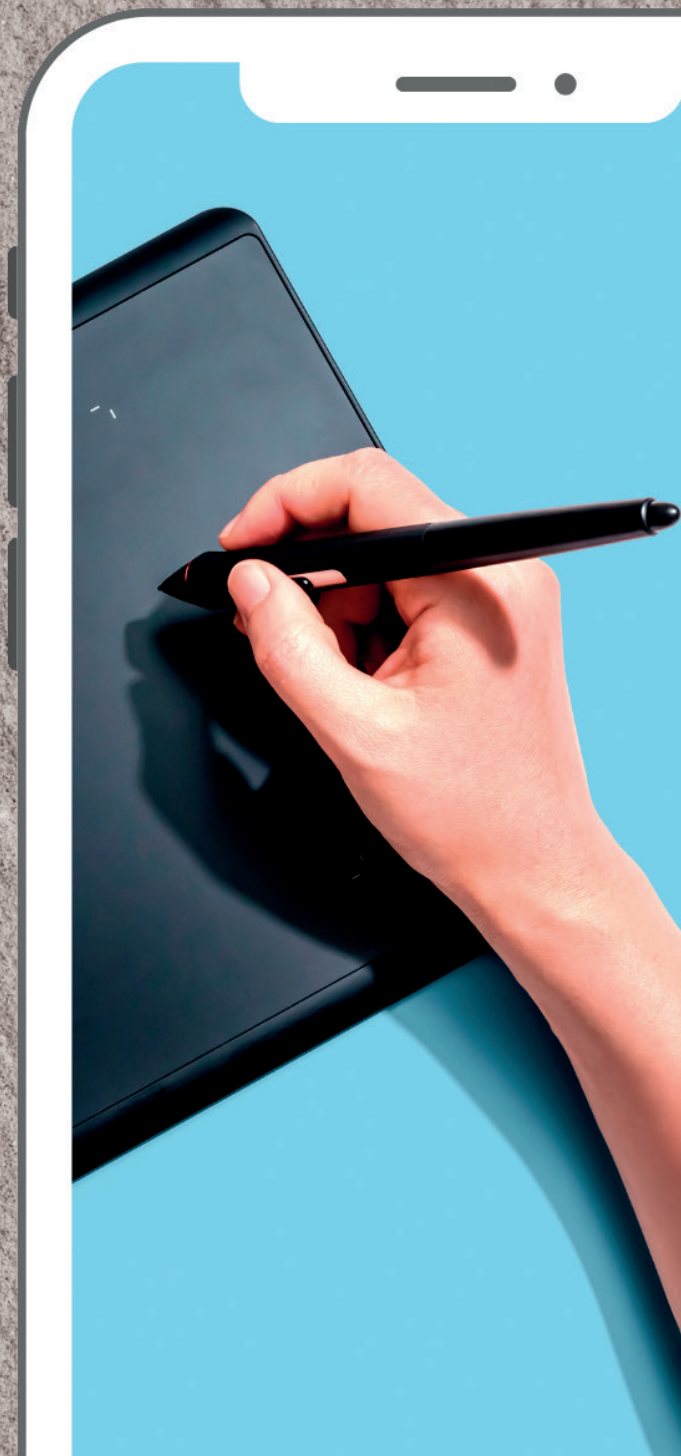

22. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
2025. ÁPRILIS 7.

VASI ÉPÍTÉS

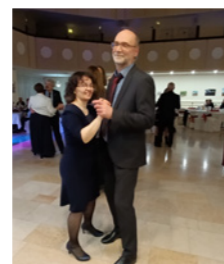
TER

AZ IDEI BÁL KÉPEKBEN

Gombás Mónika

A Vas Vármegyei Építész Kamara 2025-ben immáron 42. alkalommal hívta meg a műszaki társadalom, az építészek, a mérnökök, valamint a szakma iránt érdeklődőket a Műszaki Bálba. Régi hagyomány, hogy a rangos eseményen fő műsorszám emeli a hangulatot. Ezúttal Badár Sándor Karinthy-gyűrés humorista szellemes produkcióját kapta meglepetésként a bálai közönség a kőszegi Hotel Írottkö szokásos helyszínén.

A kvíz immáron tradíció, hiszen már második alkalommal próbálkoztunk közös játék szervezésével. A bálkvíz a manapság rendkívül népszerű kocsmakvízek mintájára készült módosított lebonyolítással. 2025-ben ezeket a kérdéseket válaszolhatták meg a jelenlévők. Maximálisan elérhető pontszám: 50 pont.

1) MÉDIA

A JÓLVANEZÍGY napjaink egyik legnépszerűbb YouTube csatornája, a hét öt napján jelentkezik kb. egy órás műsorral. A két műsorvezető jóbarát, bár Csoकिनak mindig igaza van. Hogy hívják a műsorvezetőket és mi a becsületes foglalkozásuk? (Nagy Ádám vágó, operatőr és Szabó Márton erdőmérnök)

2) FANTÁZIA

A Roxfort Expressz a Harry Potter könyvekben és a könyvekből készült filmekben szereplő vasútvonal, illetve a vonalon futó szerelvény neve. A járat a Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskola diákjait szállítja egy muglik elől rejtett vágányról az iskola vasútállomásra. Melyik város melyik pályaudvarának melyik vágányáról indul a szerelvény? (London – King's Cross pályaudvar – 9 és ¾ vágány)

3) HELYTÖRTÉNET

1979-ben készült el a Fazakas Péter által tervezett Írottkö Hotel épülete Kőszegen. A szállodaépület korábban épült meg átriumos kialakítással, mint korának ünnepelt szállodája a budapesti Atrium Hyatt. Mennyi vendégszoba található az épületben? (50 szoba)

4) KAMARA

Jó néhány éve kiadja már a Vas Vármegyei Építész Kamara a Vasi Építész TÉR című kamarai újságot. Remélhetőleg még sokáig kitarat lendület és negyedévente kezünkbe vehetjük a lapot. Mikor alapította kamaránk az újságot, és ki a jelenlegi, illetve ki volt a korábbi főszerkesztője? Kivel volt az első építész portré riport az újságban? (2004. március 25-től, Gombás Mónika, Óvári Gábor, Mátis Lajos)

5) SPORT

Az utóbbi évek egyik legnépszerűbb sportjává nőtte ki magát a darts, bár sokan nem ismerik el igazi sportként. Otthon is játszható, viszonylag olcsó felszerelést igényel és az állóképesség mellett a gyors számoláskészséget is javítja. Nem véletlen, hogy Hollandiában az általános iskolák kötelező tananyaga. Mint, igazi kocsmasport, jól illik a kvíz kérdései közé. Mekkora távolságra kell állni a tábla előtt dobáskor és milyen magasságban legyen a tábla középpontja? (Öt százalékos eltérés még érvényes választ jelent.) (237 cm távolság és 173 cm magasság)

6) SOROZAT

Sokak kedvence volt egykor a Barátok közt, amely hétköznaponként jelentkező magyar televíziós sorozat, 1998. október 26-a és 2021. július 17-e között futott az RTL Klubon. Indulásától Magyarország legnépszerűbb sorozatává nőtte ki magát, valamint egyike volt a legnézettebb műsoroknak a magyar televíziózás történetében. Mennyi rész ment le? (10.456 része volt)

7) FÖLDRAJZ

Ez a kérdés azért következik, mert nemrégiben egy tavalyi bálozó panaszkodott nekem, hogy nagyon nehezek voltak az előző évi kérdések. Tudom, hogy erre a kérdésre Ő biztosan tud majd válaszolni. Melyik európai fővárosnak a nevében található ásványvíz? (Ljubljana)

8) IRODALOM

A Pál utcai fiúk Molnár Ferenc ifjúsági regénye. Könyv alakban először 1907-ben jelent meg. Magyarországon az egyik legolvasottabb és legnépszerűbb regény, kötelező olvasmány általános iskola ötödik osztályában. Külföldön a legismertebb magyar regény, számtalan nyelvre lefordították, sok országban (például Olaszországban, Braziliában és Lengyelországban) kötelező vagy ajánlott iskolai olvasmány. Soroljátok fel kik voltak a Pál utcai fiúk? (Kis segítség, hogy összesen tizennégyen voltak.) (Tizennégyen voltak, de csak tíz nevet ismerünk: Boka János, Nemeček Ernő, Geréb Dezső, Weisz, Kolnay Pál, Barabás, Csele, Leszik, Csónakos, Richter)

9) JÁTÉK

John Blacket holtan találják a háza középső termében, halálának oka, pontos helye és az elkövető ismeretlen. A rendőrök hat gyanúsítottat találnak, akiknek a talált nyomokat nem árulják el. Remélem, mindenki szereti a társasjátékokat. A Cluedo egy klasszikus, táblás, szituációs, logikai társasjáték, lehetőséget ad egy büntény kinyomozásához, amelyben a történet szereplőit alakító játékosok az összegyűjtött adatok alapján jelölhetik meg a gyilkosság helyszínét, a gyilkosság fegyverét és a gyanúsítottjait. Hogy hívják a hat gyanúsítottat? (Mustard ezredes – nyugalmazott katonatiszt Plum professzor – régész John Green – lelkész Mrs. Patricia Peacock – celeb, Miss Scarlett anyja Miss Josephine Scarlett – színésznő Mrs. White – házvezetőnő)

10) SZÍNDINAMIKA

A szivárvány valójában egy meteorológiai jelenség, amely a napfény megtörése miatt a légkörben lebegő esőcseppekben többszínű fény íveként jelenik meg. A szivárvány színeinek sorrendje mindig ugyanaz, soha sem változik, és az úgynevezett RGB fényszínmodell részét képezik, amely három elsődleges, két másodlagos és két harmadlagos színt, azaz a szivárvány hét színét mutatja. Melyik ez a hét szín? (vörös, narancs, sárga, zöld, indigó, kék, ibolya)

11) SPORT

Mi a közös a Wolverhampton Wanderers FC a Wolfsburg FC és az AS Roma focicsapatában? (A becenevük: Farkasok - Wolverhampton Wanderers FC – Wolves Wolfsburg FC – Die Wölfe, As Roma – Lupi)

12) KÖLTŐK-ÍRÓK

Reich Jenő író, kabaré- és színpadi szerző, filmíró, a magyar szórakoztató irodalom népszerű képviselője és megújítója. Legismertebb művei látásra ponyvaregények, azonban életművét ma már nagyra értékelik. Kamaszkorában verseket írt, majd 1928-tól komor hangulatú novellákat adott közre a napisajtóban. Az 1930-as évek elején kabarédarabokkal és boházatokkal jelentkezett a pesti színpadokon. Ezzel egyidőben füzetes ponyvákat, majd operetteket, végül – részben külföldi utazásai során szerzett élményeire támaszkodva – kalandregényeket alkotott. Sajátos stílusát egyéni, groteszk, nyelvi humor és váratlan abszurd fordulatok, szurreális, gyakran kispolgári figurák, és a társadalom fanyar humorba csomagolt kritikája jellemezte. Milyen írói álneveken alkotott? (Rejtő Jenő, P. Howard, Gibson Lavery)

13) FILM

2024 év végének nagy mozi dobása két magyar film volt. Az egyik film a Nemzeti Filmintézet finanszírozásával a másik film független finanszírozással készült. Az egyiket több mint 600 ezren nézték már meg, a másik rekordot döntött, 663 ezres nézettségével a rendszerváltás utáni időszak legnézettebb magyar filmje lett. Mi a közös a Hogyan tudnék élni nélküled? és a Futni mentem című filmekben? (Csak a kvízmaster által jóváhagyott válasz az elfogadható.) (Mindkét filmben főszereplő Ember Márk)

Holtverseny esetén: +1) ÉPÍTŐMESTER

Mennyi volt a minimális építőipari rezszi óradíj 2024-ben? (6764 Ft)

A VILLA D'ESTE SZÖKŐKÚTJAI: DR. JÓZSA MIKLÓSNÉ ELŐADÁSA

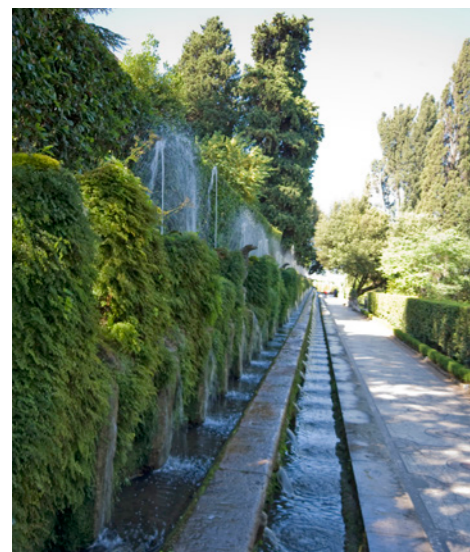
Mangliár László

Az év első Építész Klub-os találkozásán dr. Józsa Miklósné a Rómától 35 km-re keletre fekvő Tivoliban lévő főúri nyaraló kertjében tett látogatásáról tartott nekünk szakmai beszámolót. A parkot egy tavaszi családi utazás keretében unokáival együtt járta be. A Villa d'Este az olasz késő reneszánsz manierista építészet és kertépítészet egyik mesterműve. A kastély és parkja 2001. óta az UNESCO világörökségi helyszíné közé tartozik.

A művészetpártoló, fényűző életet kedvelő II. Ippolito d'Este bíboros (1509-1572., Alfonso d'Este és Lucrezia Borgia fia), akit III. Gyula pápa 1550-ben nevezett ki Tivoli kormányzójának, egy régi bencés kolostort alakított át palotává. Az Este-ház egy a 11. századból származó észak-itáliai eredetű nemesi család, amely az egyik leghosszabb életű európai dinasztia. A ház eredete a Karoling Birodalom korához, Nagy Károlyhoz köthető. A villát építtető bíboros azonos nevű unokatestvére Estei Hippolit magyar néven 1487. és 1497. között esztergomi érsek, majd 1497-től haláláig egri püspök volt.

A Villa d'Este és a kert a sokoldalú művészi tehetséggel megáldott Pirro Ligorio tervei alapján épült, aki nemcsak alaposan tanul-

mányozta az antik építészetet, remekül értett a vízvezetékek, kutak tervezéséhez, továbbá antik műemlékekkel is kiegészítette a kútszobrokat. Hadrianus császár egykori palotája, a közeli Villa Hadriana régészeti leleteiből szállítottak el szebb darabokat, hogy ezzel is emeljék a Villa d'Este pompáját. A villa évszázadokon át bíborosi rezidencia maradt, időről időre újabb fejlesztéseket hajtottak végre rajta: például Rinaldo d'Este bíboros rendelte meg Gian Lorenzo Berninótól a Fontana del Bicchierone nevű szökőkutat, amely 1661-ben készült el. A kert vízellátásához egy körülbelül hatszáz méter hosszú alagutat építettek Tivoli városa alá, amely közvetlenül az Aniene folyóból juttatta a vizet egy medencébe. Ebből mérnöki bravúrral megalkotott vezetékeken át jut el a víz - természetes úton - a kert látványos szökőkútjaihoz.

A Habsburg-uralom idején a villa pusztulni kezdett, mígnem Gustav Adolf von Hohenlohe-Schillingsfürst bíboros az 1800-as évek közepén beleszeretett a villába, amelyet ismét a művészeti és nagyvilági élet központjává tett.

A villa utolsó magántulajdonosa Habsburg Ferenc Ferdinánd főherceg, az Osztrák-Magyar Monarchia trónörököse volt. Később állami tulajdonba került. Az 1920-as és 1930-as években teljesen helyreállították, majd megnyitották a nagyközönség előtt.

Julka néni előadásában mi is végigjárhattuk a kert legszebb részeit. Mintha csak egy mesevilágba csöppennénk: árnyas fák, lugasok és lila akáccal futtatott loggiák, rengeteg szökőkút, vízköpő, hidraulikus orgona, rafináltan elhelyezett szobrok, bájos mesterséges grották és az ókori antikvitást dicséző nymphaeumok. A park szintekre tagolódik, meredek lépcsőkön, kényelmes rámpákon, kis ös-

vényeken, labirintusokon keresztül vezet az út a különböző kisebb-nagyobb szökőkutakhoz. A Fontana dell'Ovato-t (ovális kút) Pirro Ligorio tervezte. A keskeny alagutakkal áttört szikla nyílásából különböző módokon folyik a víz – például legyező alakzatot formál -, továbbá egy rejtett Vénusz-barlang is tartozik az építményhez. Az állatfejes vízköpőről ismert Cento Fontane (száz kút) valóban száznál is több helyről spricceli a vizet, felépítése némileg emlékeztet egy római kori vízvezetékrendszerre. Az eredeti faldekorációkat ma eltakarja már a dús növényzet. A Fontana di Rometta - a kis Róma szökőkút - az örök várost jelképezi: a hét dombot, az egyes műemlékeket, kapukat és boltíveket is megformálták, központi helyen, Minerva istennő mellett látható a gyermek Romulust és Remust tápláló farkas szobra. A szökőkút-medencén átfolyó víz a Tiberist, az obeliszkes hajó pedig a Tiberis szigetét jelképezi. Az Epheszoszi Artemisz szobrok mintájára épült Diana-kút a park alsó részén található, magas bokrokból álló sövény keretezi. A park kútjai rendkívül változatosak, a víz is változatos formában folyik belőlük, átgondolt építészeti struktúrával rendelkeznek.

Az 1800-as évek második felében többször megfordult itt Liszt Ferenc, akit a mesebeli helyszín ihletett a „Villa d'Este szökőkútjai” és „A Villa d'Este ciprusainál” (1877) című zongoradarabok megkomponálására. A kései Zarándokévek ciklus egyik legnépszerűbb zongoraműve a maga korában úttörő hangzásával a villa szökőkútjának gyöngyöző, vidám csobogását idézi. Az előadás végén Liszt Ferenc zenéjére még egyszer végig néztük a fotókat.

BESZÉLGETÉS SZABÓNÉ FÜLÖP IDA ÉPÍTÉSZMÉRNÖKKEL

Mangliár László

Szabóné Fülöp Ida volt az Építész Klub vasi építészeiről szóló sorozatának márciusi vendége.

Ida Szombathelyen született és – a középiskolai idők kivételével - mindig itt élt. Elmesélte, hogy gyerekkorában Rákóczi utca elején laktak, ahol akkor találták meg és tárták fel az Iseumot. Az udvarokat összenyitották és az ásatási terület volt az ő grundjuk. Végül az Iseum miatt nekik is költözniük kellett.

A középiskolai tanulmányait 1967-ben fejezte be a zuglói Ybl Miklós Építőipari Technikumban, ahol kiváló kivitelező szakembereket végeztek. Pályáját mégis tervezéssel kezdte: a Vas Megyei Állami Építőipari Vállalat tervező csoportjában a cég új „D” telepi épületeit tervezte. Pályakezdetként besegített az akkori Vasiterv-es Zalotay Elemérnek az Egyesült Nemzetek bécsi székháza nemzetközi tervpályázatának elkészítésébe: az épület látványtervét szerkesztette.

A tervezési munkát 1970-től a Vas Megyei Beruházási Vállalatnál, 1974-től pedig a Szövetség Vas Megyei Irodájában folytatta. A főiskolai munka mellett végezte el. Jeles minősítésű üzemmérnöki oklevelét 1977-be az Ybl Miklós Műszaki Főiskola Magasépítési szakán vette át. Tíz évre rá szerezte meg a vezető tervezői jogosultságot.

1988-ban a Vas Megyei Beruházási Vállalat tervezési osztályvezetője lett. 1991-től a Tervező és Építő Kft. (TÉK) tervezési osztályán dolgozott. 1999 és 2011 között a Savariaplan Kft. tervezője és ügyvezető igazgatója volt. Több, mint 55 éves építész tervezői pályafutása során közel 200 épületet tervezett Szombathelyen és a megyében. Dolgozott a szocialista tervgazdálkodás időszakában, a rendszerváltás, majd az alakuló piacgazdaság bizonytalan korában. Tervezett - többek között - óvodákat, üzemi épületeket, orvosi rendelőköt, falusi Áfész-üzleteket, lakótelepi és belvárosi társasházakat, kastélyfelújításokat, lakóházakat. Elmesélte, hogy egy általa tervezett társasházban lakik, az általa tervezett Szily János utcai irodaházban (TÉK irodaház) dolgo-

SZEMLÉLETVÁLTÁS

A ZÖLDFELÜLETGAZDÁLKODÁSBAN

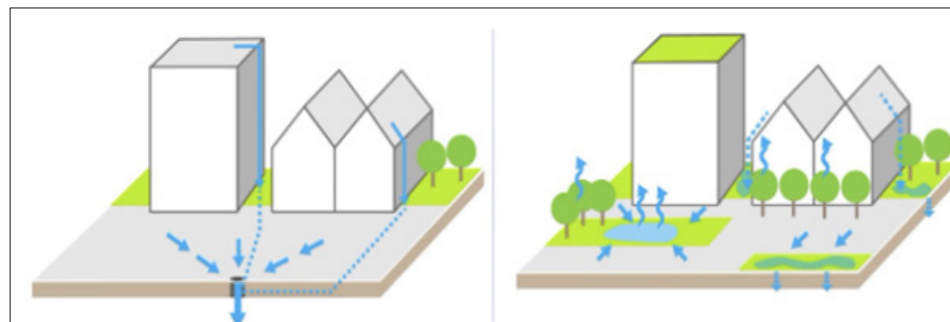
**Steier-Hegedüs Eszter
Szily Adrien**

Az elmúlt fél évben a zöldfelületekkel kapcsolatosan új jogszabályok léptek életbe, amelyek előírásait már a tervezői gyakorlatunkban is követni kell. A zöldfelületek, zöldterületek és a zöldfelületi csapadékvízgazdálkodás egyre nagyobb jelentőséget kap a műszaki tervezés során, sok esetben kötelező érvényben.

(IX.30.) Korm. rendelet kimondja, hogy a csapadékvizet a telken belül kell megtartani, elszívárogtatni, vagy tárolni az építmény és a szomszédos telkek veszélyeztetése nélkül. A telekről csak a nem hasznosítható, nem elszívárogtatható és nem tárolható csapadékvíz vezethető el.

A pályázatoknál is fontos kritérium lesz a csapadék helyben történő hasznosítása: akár öntözésre, párologtatásra, vagy a szürkevíz hasznosítására, valamint a már említett zöldfelületi tanúsítás során is jobb besorolást eredményez a csapadékvíz helyben, zöldfelületen történő hasznosítása.

Az elmúlt évtizedben az éghajlati változások miatt újabb és újabb kihívásokkal kell szembenéznie a településeknek is, amelyek közül az egyik a csapadékvíz kezelése. A melegebb klíma mellett sajnos egyre gyakoribbak a hosszú, aszályos időszakok is – nem csak nyáron. Ha van csapadék, akkor pedig rövid idő alatt, nagymennyiségben, leginkább lezúduló eső formájában. Ezekre az extrém csapadékeseményekre nincs felkészülve a települési szürkeinfrastruktúra. Nem képes a csapadékhálózat ekkora mennyiségű vizet egyszerre elvezetni, miközben a növényzet pedig csak intenzív öntözéssel tartható életben, öntözés hiányában az idős, koros fák pusztulnak. Magyarország területén a korábbi 600 mm éves csapadékösszeg 480 mm/évre vagy még kevesebbre csökkent. Maga a városi környezet is átalakulóban van: nagyobb mennyiségben épülnek társasházak, és sűrűn, kicsi udvarokkal „kertes házak”. Nő a burkolt felületek aránya és hőszigetek alakulnak ki. Mindez a vízmérlegre is hatással van.

1. ábra Elvezetés helyett megtartás, szikkasztás és hasznosítás

Megoldást egyedül a szemléletváltás hozhat a csapadékvízkezelés tekintetében. Elvezetés helyett megtartás, pontszerű megoldások tervezése helyett, rendszerben való gondolkodás szükséges több szakág együttműködésével.

A csapadékvíz megtartásához hatékony, a megszokott szemlélettől eltérő, a vizet nem problémaként, hanem értéknek tekintő megoldásokra kell áttérni. Ennek megfelelően a műszaki alapú megoldások mellett egyre nagyobb teret kell biztosítani a természet-alapú vízgazdálkodásnak is.

Bár az említett jogszabályok elsősorban a csapadékvíz zöldfelületen való kezeléséről rendelkeznek, mégis ez egyáltalán nemcsak a tájépítész tervezők feladatköre, sőt. Több szakágat, a mérnöktársadalom jelentős részét – (közműtervezőt, vízépítő mérnököt, úttervezőt, település tervezőt, tájépítészt, építészt) érintő probléma, csak együtt gondolkodva tudjuk megoldani. Hosszútávon, de legalább középtávon kellene gondolkodni, hogy ne csak tűzoltásra korlátozódjunk, ha jön az ár.

A műszaki alapelvek, amelyeknek érvényesülnie kell a jövőben.

– **Továbbítás:** A csapadékvíz szállítására lehetőség szerint a föld feletti megoldások, nyílt vápák, és árkok javasoltak.

– **Tisztítás:** A víz talajba juttatása előtt szükség lehet a víz tisztítására mechanikai és/vagy biológiai megoldásokkal.

– **Szikkasztás:** Az elsődleges cél a csapadék beszívárogtatása zöldfelületen vagy vízáteresztő burkolaton keresztül.

– **Tározás:** Ha a terület nem alkalmas a csapadék egészének elszikkasztására, akkor szükségessé válik a csapadék gyűjtése későbbi felhasználásra.

– **Késleltetés:** A lefolyás lassítása, a víz ideiglenes visszatartása különböző tervezői eszközökkel.

– **Párologtatás:** Ezzel nagy mennyiségű víz juttatható vissza a körforgásba.

Hogy melyik módszert válasszuk, az mindig az adott problémától és az adott terület adottságaitól függ.

Lehetőségeink között számos megoldás van, mind-mind más helyi problémára ad választ. A fontos, hogy ne ragaszkodjunk a megszokott, eddig jól bevált tervezési metódusokhoz, merjünk és tudjunk alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez.

Alkalmazható műszaki eszközök:

Kéktetők: A tetőtéri területek értékes, hasznosítható teret biztosítanak a csapadék kezelésére. A kéktetők lassítják az esővíz elvezetését, és jelentős mennyiségű vizet is képesek tárolni majd a levegőbe visszapárologtatni növényzet telepítése nélkül is.

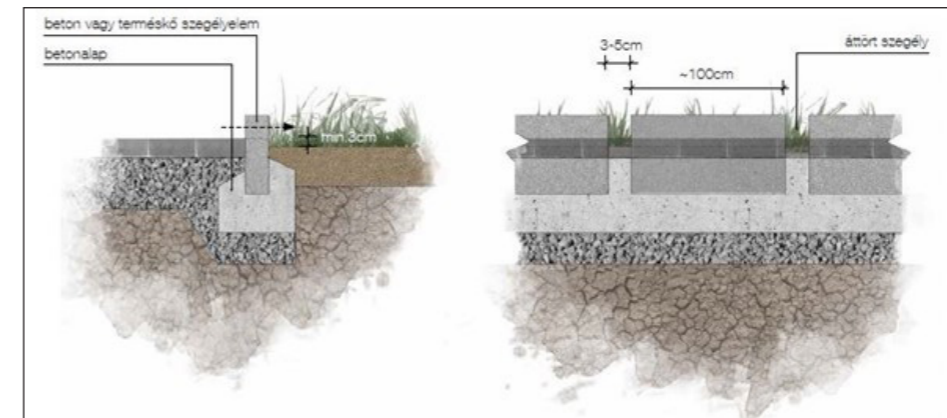
Vízáteresztő burkolatok és aléptítmények: A városokban stratégiai kérdés a felületek vízáteresztő képessége. Ha a gyalogos burkolatok és a kisebb forgalmú övezetek parkoló sávjai vízáteresztő burkolatot és makadám aléptítményt kapnának a szokásos beton alapozás helyett, azzal a hasznosítatlanul elfolyó víz mennyisége jelentősen csökkenthető lenne.

Felszín alatti szikkasztás: A föld alatti drénaknak helytakarékos megoldást jelentenek a csapadékvíz talajfelszín alatti szikkasztására. Lehetőséget ad szikkasztásra akár burkolt parkoló felületek alatt is.

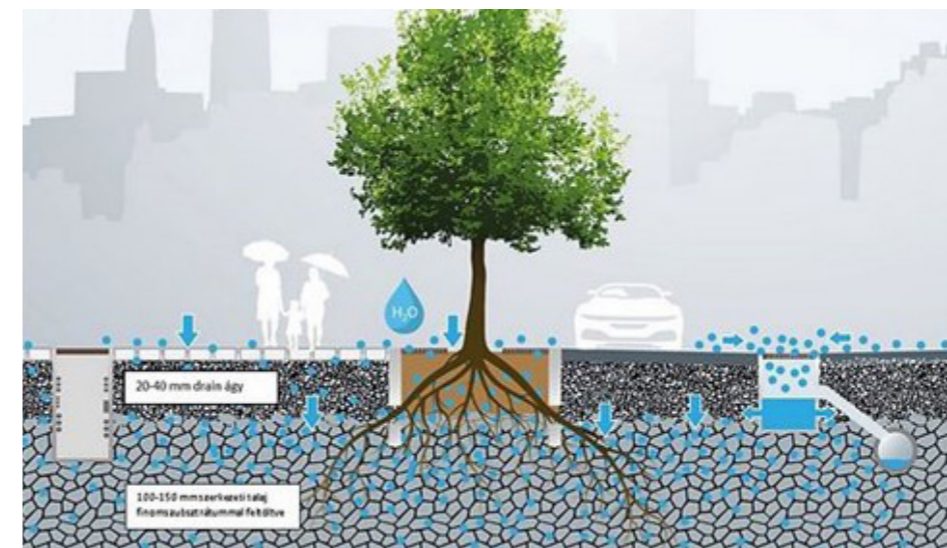
Felszín alatti víztározók: A föld alatti előregyártott víztározókat általában a tetővíz gyűjtésére telepítik, és újrahaznosítható öntözésre vagy szürkevízként WC öblítésre.

Áttört szegélyek alkalmazása: Többféle műszaki megoldás is lehetséges a víznek a gyalogos vagy kerékpáros forgalmú burkolatról közvetlenül a zöldfelületre vezetéséhez. Ehhez egy megoldás a szegélyek között hézagok kialakítása, vagy kifejezetten áttört kialakítású szegély telepítése. A burkolatba telepített fák esetében különösen fontos lenne a csapadékvíznek burkolatról a fa tövéhez való vezetése.

Stockholm faültetési rendszer (SFR): A telepítés során fahelyet több frakcióból álló, egy zúzott kőzet alapú ún. makadám rendszerű aléptítménnyel és speciális talajkeverékekkel töltik fel, amely így sok üreggel, résszel rendelkezik, ezáltal kedvezőbb a fák számára, a gyökereik behatolnak a résekbe, és onnan fel tudják venni a tápanyagot. A Stockholm rendszerrel használt szerkezeti talaj képes alátámasztani a gyalogos és a járműforgalom úttestét, ezért használata lehetővé teszi a fagödrök meghosszabbítását a szilárd burkolt felszín alatt nagyobb helyet biztosítva

2. ábra Áttört szegélyezés

3. ábra Stockholm faültetési módszer

a növényzet gyökerének, valamint a makadám szerkezet fölé egy vízáteresztő burkolatot telepítve megnő a csapadékvíz elvezetésére alkalmas felületek aránya is.

SFR makadám rendszer burkolatok aléptítményeként akár növényzet nélkül is: Az úttest alá beépített makadám aléptítmény képes befogadni és tárolni a parkoló vizet, így az lehűti a parkoló felszíni burkolatát.

Alkalmazható természet-alapú eszközök:

Útfásítás: Az útfásításnak nagy szerepe van a víz szikkasztásában és jelentős lombfelületükön keresztül a párologtatásban és ez, valamint az árnyékolás által a mikroklima hűtésében akár 10 °C-kal is. A szikkasztás tekintetében a fák ott van a legnagyobb jelentőségük, ahol szinte egyáltalán nincs más lehetőség zöldfelületen való szikkasztásra, mert csak keskeny zóldsáv, vagy pontszerű fahelyek állnak rendelkezésre. Új fák ültetésére városi, sűrűn beépített környezetben a legkedvezőbb megoldás a Stockholm faültetési rendszer.

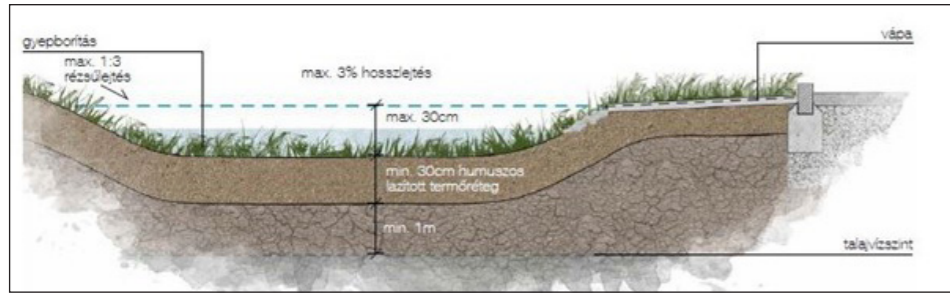
Állandó vízborítású tározótó: Záportározók nemcsak egy-egy vízfolyáshoz kapcsolódóan létesíthetők. Kisebb városi tározó tavakban gyűjthető egy adott terület burkolatáról vagy a tetőről lefolyó, kevésbé szennyezett csapadékvíz is.

Ideiglenes vízborítású tározótér: Ideiglenes vízborítású lehet egy nagyobb zöldfelület némileg lemélyített gyeperülete, de akár egy lemélyített burkolt felület is.

Szikkasztóárok: Az egyszerű gyeperületek lesüllyesztésével ideiglenes tárolásra alkalmas területet, szikkasztó árkot alakíthatunk ki. Ezt nem kell feltétlenül mély árkokként kialakítani.

4. ábra Útfásítás jelentősége

5. ábra Szikkasztóárak

Drénezett szikkasztóárak: Amennyiben a talaj vízáteresztő képessége nem elégséges, a szikkasztóárak kialakításához, akkor a kapacitást föld alatti drénezéssel növelhetjük.

Esőkert: A csapadékvíz helyben szikkasztását, gyors levezetését valósítja meg speciális ültetőközzel, a víz tisztítása, illetve a párolgatótatás pedig a beültetett növényzeten keresztül valósul meg.

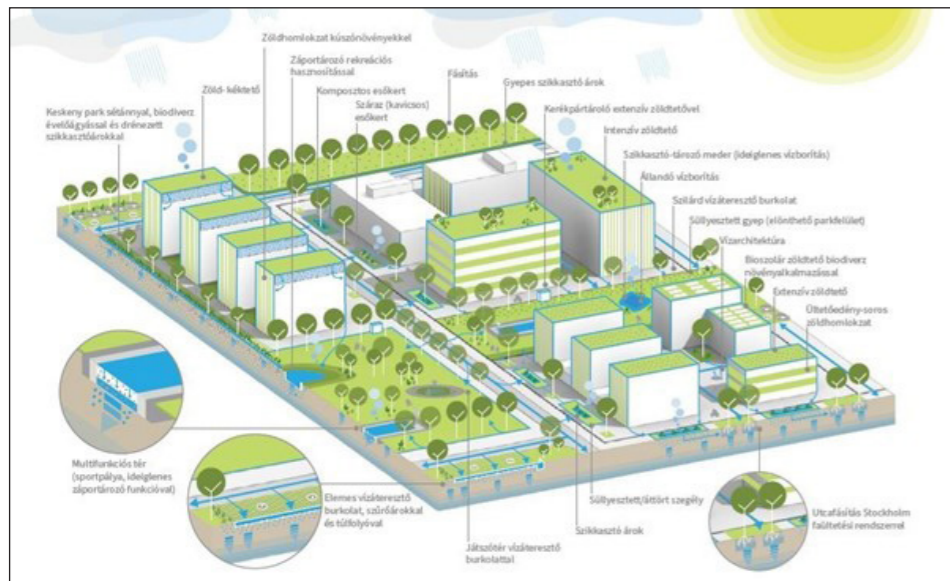
Az esőkerteknek több kialakítási módja lehetséges, a legismertebb a nedves-komposztos esőkert, a száraz esőkert, illetve városokba jól illeszkedik a szerkezeti talajos esőkert, mely a Stockholm faültetési rendszerhez is kapcsolódik.

Szűrőárak: A szűrőárak az esőkerthez hasonlóan beültetett süllyesztett terület, ám fő funkciója a víztisztítás. Az esőkerttől a talajréteg felépítésében és a vízszigetelt fenékben tér el. A növényzet gyökere és finomszemcsés talajréteg által megsűrűt vizet egy dréncső vezeti el a szikkasztó vagy tározóelembe.

Zöldtető, zöldhomlokzat: Mind az extenzív és az intenzív zöldtetők, mind a zöldhomlokzatok nagy mennyiségű csapadék megkötésére alkalmasak, de míg az extenzív megoldások öntözés nélkül is megvalósíthatók, addig az intenzív tetőkertek és a zöldhomlokzatok csak is öntözőrendszer kialakításával képzelhetők el, amelyek, az aszályos időszakban biztosítják a vízszükségletet.

6. ábra Esőkert

7. ábra Rendszerszemlélet új beépítés esetén

Felhasznált szakirodalom: Zöldinfrastruktúra füzetek 3.: Vízérzékeny tervezés a városi szabadtereken. (Budapest, 2018)
Molnár Réka: Esőkertek építése. A zöldülő város | <https://www.gardenfutura.hu/letoltesek>
<https://masfelfok.hu/2020/12/15/esztetikus-okologikus-gazdasagos-kek-zold-infrastruktura-uj-szemlelet-a-varosi-csapadekviz-gazdalkodasban-i/>
<https://masfelfok.hu/2020/12/15/a-csapadek-helyben-tartasanak-eszkoztara-uj-szemlelet-a-varosi-csapadekviz-gazdalkodasban-ii/>
<https://masfelfok.hu/2020/12/16/ut-a-vizerzekeny-varosokhoz-uj-szemlelet-a-varosi-csapadekviz-gazdalkodasban-iii-koppenhaga/>
<https://tajepiteszek.hu/blog/a-stockholm-modszer/> | <https://bphirek.hu/bp/stockholm-faultetesi-modszer/>
<https://budapest.hu/api/file/doc/szvacsvaros-2025-02-25.pdf>

A víz ismét a városi élet részévé válik

Jó megoldást jelenthet még a zöldtető két-tetővel való kombinálása.

Azonban soha nemcsak egy esőkertben vagy szikkasztó árakban kell gondolkodni, valódi megoldást az adhat, ha település, településrész, vagy legalább utca szinten, és rendszerben, komplex szemlélettel, valamint az érintett szakágakat összefogó csapatmunkával tudunk tervezni. Bármilyen módszert is használunk, mindenképp fontos, hogy a területi adottságokhoz, a kisvízgyűjtő területhez és a várható csapadék mennyiséghez mérten legyen méretezve.

Ahhoz, hogy ez megvalósítható, ütemezhető legyen, nagyon fontos lenne települési szinten ún. csapadékvízgazdálkodási stratégiai tervet kidolgozni, amely hosszú távon meghatározná a teendőket, feladatokat. Jó példát láthatunk erre Koppenhágában, ahol a stratégiai tervet 350 kisebb projektre bontották le, amelyből évente 15 projektet készítenek el részletes költségkalkulációval. A stratégiai tervet évenként felülvizsgálják.

Miért lesz jó nekünk, ha szemléletet váltunk a csapadékvíz kezelés terén és természet alapú megoldásokat is alkalmazunk?

– Műszaki jelentősége: Csökken a csatornába jutó vízmennyiség és ezzel a rendszer túlterheltsége. Olyan területeken is megoldható a csapadékvíz elvezetése, ahol nincs csapadékvíz csatornázás.

– Társadalmi hatás: A víz ismét a városi élet részévé válik.

– Ökológiai jelentőség: A zöldinfrastruktúra vízgazdálkodási elemei fontos élőhelyé válnak. A lefolyás lassítása és a zöldfelületek tisztító hatása a patakok vízminőségének javítását is eredményezi.

Mindannyiunknak feladata és felelőssége van a vizek megőrzésében és racionális felhasználásában. Csak együttműködve tudunk előrelépni e téren.

Balogh Péter

A szombathelyi Petőfi Sándor utca változatos utcaképében érdekes színfoltként jelenik meg a Paragvári utca torkolatánál egy zárt tömegű, egyemeletes, különös tetőidomú épület, a „Takáts ház”, amint azt a köznyelv is említi. A házat a szombathelyi szecesszió egyik képviselőjének tartja a szakirodalom.

Tervezője Schoditsch Lajos (1872-1941.) építész, a pesti Felső Építőipari Iskola tanára volt. A megbízója először egy Fodor Antal nevű helyi polgár volt, az ő neve szerepel a terven, de feltehetően tulajdonosváltás okán az építési engedélyt már Takáts József ügyvéd kérte meg 1913 augusztusában. A lakhatási jogot ugyancsak ő kapta meg 1914 augusztusban. A kivitelező nem ismert, a homlokzat viszont a tervhez képest jóval visszafogottabb díszítéssel készült el, és rokonságot mutat Schoditschnak a kispesti Wekerle-telepre tervezett házaival, felidézve azok szecessziós vonásait (ld. Kós K. tér 4.).

Ház a Wekerle-telepen

Takáts-ház: a szecesszió egyik képviselője Szombathelyen

Díszrács a lépcsőkorslón

Díszrács az ajtón

A megbízó talán akkor figyelhetett fel a tervezőre, mikor ő a szombathelyi kórház építésére 1911-ben kiírt pályázaton díjat nyert. Az építető a többakásos házat feltehetően befektetési céllal építette, ami akkoriban gyakorlat volt, s maga is itt lakott. A lakóházat az '50-es években államosították, 1954-ben az Állami Gyermekegészségügyi Iskola céljaira átalakították. Később középiskolai leánykollégiumként, utoljára Teleki Blanka elnevezéssel működött.

1991-ben a városi önkormányzat a homlokzatot felújította Heckenast János terve szerint, a tetőteret is hasznosítani akarta, de erre már nem került sor. Az épület 1994-ben helyi védetség alá került. 2007-ben az önkormányzat megszüntette a diákotthont, értékesíteni szeretne volna az ingatlant, azonban nem sikerült, évekig üresen állt, állaga pedig egyre romlott. Végül néhány éve új gazdára talált: a Mathias Corvinus Collegium Szombathelyi képzési központjaként működik majd.

Nemrég elkezdődött a teljes felújítás előkészítése, remélhetőleg eredeti értékeit helyreállítják, megőrzik. A teljes felújítást 2026-ban tervezik befejezni és átadni új rendeltetésének.

TET-ÜLÉS BUGYIBAN 2.0

Takács András

A Területi Elnökök Tanácsa (TET) március 27-én és 28-án Bugyiban, a Forster Vadászkastély és Szállodában tartotta kétnapos ülését a május 9-i küldöttgyűlés előkészítése érdekében.

A Területi Elnökök Tanácsa (TET) március 27-én és 28-án Bugyiban, a Forster Vadászkastély és Szállodában tartotta kétnapos ülését a május 9-i küldöttgyűlés előkészítése érdekében. Az ülésen az építész kamarák elnökei és titkárai vesznek részt, hogy az országos kamara választott tisztségviselőivel együtt megvitassák a soron következő Országos Küldöttgyűlés témáit, tájékozzanak a kamarai munkával és az építészeti tevékenységgel kapcsolatos lehetséges változásokról és elképzelésekről. A Küldöttgyűlésre csak olyan anyagot lehet napirendre tűzni, amelyet a TET már megvitattott. Első nap az előző Küldöttgyűlésről lemaradt szabályzatokkal foglalkoztunk. (Az elsőfokú Etikai-fegyelmi Bizottság működési költségei szabályzatát nem engedték az előző Küldöttgyűlés elé, a Tervek tartalmi és formai szabályzata I-et korábban pedig csak vitára alkalmasnak találtuk, elfogadásra nem.)

– Tervek tartalmi és formai szabályzata I. – Az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi és formai követelményei szabályzat (délelőtt)
– Az elsőfokú Etikai-fegyelmi Bizottság működési költségei szabályzata (délután)
A tervek tartalmi és formai szabályzata I. – Az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi és formai követelményei szabályzata korábban 144 oldalas volt, ez leszűkült a még mindig nagyon terjedelmes 100 oldalra. Ez a 100 oldal azonban lényegesen alkalmasabb az építészeti használatra, mint a korábbi. Ezt egy 29 főből álló bizottság készítette, látszott is a sok egyeztetés az anyagon.

Az elsőfokú Etikai-fegyelmi Bizottság működési költségei szabályzata nagy vitákat váltott ki a februári TET-ülésen, ezért egy háromfős

bizottság alakult, amelynek tagjai az Etikai-fegyelmi Bizottság elnökével közösen próbálták a szabályzatot elfogadásra alkalmassá tenni. Ennek a testületnek én is tagja voltam. Sok és kemény vitázás után állt össze a szabályzat szövege, amelyet a TET véglegesített. Mindkét szabályzat tekintetében elmondható, hogy sokkal kevesebb vitát váltott ki, és könnyebben elfogadtuk, mint azt gondoltam volna. Másnap délelőtt az alábbiakat tárgyaltuk meg:
– A tervellenőrzés szabályai
– MÉK 2025. évi költségvetésének módosítása
– Alapszabály módosítása
– Pénzügyi és Gazdasági Szabályzat módosítása
– Jogosultsági Szabályzat módosítása
A pénteken tárgyalta anyagok közül a Tervellenőrzés szabályainak megtárgyalása volt

a legérdekesebb pont, a többi szinte csak a kötelező – jogszabályok miatt esedékessé vált – módosításokat tartalmazta.

A TET-en tárgyalta anyagok nem nyilvánosak, azok a május 9-én tartandó Küldöttgyűlés elé kerülnek. A mek.hu honlapon nyilvános lesz a beterjesztett dokumentáció, ott lehet olvasni. Amennyiben ezeket a szabályzatokat a Küldöttgyűlés megszavazza, a végleges anyag a honlapra felkerül.

Felhívom mindenki figyelmét, hogy elindult a MÉK – Építészetéről mindenkinek podcast sorozata, amely YouTube-on és Spotify-on is elérhető. A podcast házigazdája Tutervai Mátyás, a MÉK alelnöke. Az első adás vendége dr. Hajnóczy Péter MÉK elnök volt. A tervek szerint a sorozat kéthetenként fog jelentkezni újabb részekkel.

KAMARAI LOGÓ ÖTLETPÁLYÁZAT 2025

A pályázat célja:

Kamaránk mintegy 20 éve használt logójának modernizálása.

A lebonyolítás módja:

Nyilvános ötletpályázat, melyre minden Vas Vármegyei Építész kamarai tag legfeljebb 3 logót nyújthat be. A pályázaton részt vevők a pályázati anyag beadásával jelen pályázati feltételeket elfogadják.

A pályázatra benyújtott anyagokból a Vas Vármegyei Kamara bizottsági elnökkel kibővített elnöksége választja ki a legjobbnak ítélt művet. A pályázatra beérkezett anyagok egy későbbi kamarai rendezvényen bemutatásra kerülnek.

A pályamunka bármilyen képformátumban leadható.

A pályázó tudomásul veszi, hogy a mű beadásával lemond szerzői jogáról, és elfogadja, hogy a pályamunkája módosításra kerülhet.

A logó végleges kialakításában a kamara grafikus segítségét veszi igénybe a további használhatóság érdekében.

A bíráló bizottság:

A Vas Vármegyei Építész Kamara Elnöksége és a bizottsági elnökök. A bizottság tagjainak a közbeszerzésről szóló törvényben meghatározott elvek szerint a Vas Vármegyei Építész Kamara pályázó tagjaival szembeni összeférhetlensége nem állhat fenn.

A pályázatok díjazása:

A Kamara az I. díjazott pályaművet 50.000 Ft megvételben részesíti. A bíráló bizottság –

amennyiben a beérkezett pályázatokat az új kamarai logó készítéséhez nem tudja felhasználni – fenntartja a jogot, hogy I. díjat nem ad ki.

A pályázatok benyújtásának határideje:

A pályázatokat legkésőbb **2025. május 5-ig kell benyújtani** elektronikus úton az info@vmek.hu elektronikus postacímre (a pályázóknak figyelembe kell venni a maximális 5 MB-os adatmennyiségi határt).

Benyújtandó pályázati anyag:

1. tervező(k) megnevezése
  2. logó
- tartalma: tetszőleges ábra és a Vas Vármegyei Építész Kamara felirat

NYÁRINDÍTÓ KAMARAI PIKNIK

Kedves Kollégák, Barátok és Családtagok!

A Vas Vármegyei Építész Kamara szeretettel meghív mindenkit nyárindító piknikünkre, amely remek alkalmat kínál a szakmai és baráti kapcsolatok ápolására, valamint egy kellemes nap eltöltésére a szabadban.

Időpont: 2025. június 14., 11 óra
Helyszín: Szombathely, Kisalföldi ASzC Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium kertje

Programterv:
• **11:00 - Piknik tízórai:** Házi sajtos sütemények kóstolója, gyümölcsök és kávé

• **12:00 - Szakmai program:** Az iskola rövid bemutatása, majd az Ernuszt (Szirmay) kastély parkjának megtekintése Pintér Gábor elnökségi tagunk vezetésével

• **13:00 - Közös főzés és ebéd:** Tűzrakás és bográcsfőzés készítése közösen

• 14:00 - Kötetlen program

Kérjük, jelezzétek részvételi szándékotokat május 31-ig személyesen (nyitvatartási időben a Szombathely, Thököly I. u. 14. sz. alatt), telefonon (06303014149) vagy e-mailben (info@vmek.hu)!

Várunk mindenkit szeretettel egy felejthetetlen napra!

Vas Vármegyei Építész Kamara

SZAKMAI KIRÁNDULÁS MÁJUSBAN

Mátisné Grubánovits Andrea

Előzetes terveink szerint 2025 májusában egynapos szakmai kirándulásra hívjuk tagjainkat. Az első ötlet már a tájékoztatás szakaszában járt, amikor váratlan nehézség miatt meghíúsult. Az új elképzelés szervezése jelenleg is tart, azonban lapzártánkig nem hozott biztos információkat, így ebben a lapszámomban erről nem tájékoztatunk. Weboldalunkon, illetve kamarai e-mailben olvashatóak lesznek majd a részletek. A programra továbbképzési pontot igénylünk a MÉK-tól.

A lapszám a MÉK támogatásával valósult meg. ■ TÉR \$ a Vas Vármegyei Építész Kamara lapja ■ Alapította: a Vas Megyei Építész Kamara ■ Alapítás éve: 2004 ■ Megjelenés: kéthavonta 250 példányban ■ Az újságban megjelenő adatok valóságtartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget. ■ Főszerkesztő: Gombás Mónika ■ A szerkesztőbizottság elnöke: Pintér Gábor, társelnöke: Tóthné Temesi Kinga ■ A szerkesztőbizottság tagjai: Ábrahám Ferenc, Balogh Péter, Czeiner Gábor, Kiss Albert, Mátisné Grubánovits Andrea, Szendrői Gábor, Takács András, Vincze Csaba ■ Arculattervezés: Yellow Design ■ Tördelés, nyomdai előkészítés: Dpix Kft. ■ Nyomdai munka: Yeloprint Kft. 9700 Szombathely, Géfin Gyula utca 11-13. ■ Ügyvezető igazgató: Dávid Péter ■ Terjesztés: Vas Vármegyei Építész Kamara ■ Hirdetésfelvétel: Vas Vármegyei Építész Kamara, 9700 Szombathely, Thököly Imre utca 14. tel: +36 94 312 461, mobil: +36 30 3014 149 info@vmek.hu ■ Kiadja: Vas Vármegyei Építész Kamara ■ Felelős kiadó: Takács András, a Vas Vármegyei Építész Kamara elnöke ■ ISSN: 2064-9215 ■ Címlapon: Vas Vármegyei Építész Kamara ötletpályázata logó tervezésére (Fotó: Vas Vármegyei Építész Kamara) ■ 2. oldal (Fotó: Ábrahám Ferenc) ■ 4-5. oldal (Fotó: Mátisné Grubánovits Andrea, Pintér Gábor, Szabóné Fülöp Ida) ■ 6-7-8. oldal (Fotók forrása a cikkben) ■ 9. oldal (Fotó: Balogh Péter) ■ 10. oldal (Fotó: Ábrahám Ferenc) ■ Hátsó borító: A Villa d'Este (Fotó: Pintér Gábor)

